

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in veljá v Mariboru brez pošiljanja na dom
za vse leto 8 g. — k.
pol leta 4 " — "
četr " 2 " 20 "
Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
pol leta 5 " — "
četr " 2 " 60 "

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Pogled na Francosko.

Videti je, da se je politično in vojaško stanje Francoske obrnilo na bolje in zaježilo širitevne urne napredovanje pruskega orožja. Zlasti na 4 stvari se mora zdaj obračati javna pozornost. Te 4 stvari so med seboj veriga, v kateri se ne sme nič utrgati, ako se hoče Francoska še dalj časa držati in ohraniti, in te so: Metz, Pariz, pomočna armada, ki se snuje na francoskem jugu, in pa ljudska vojska, ktero snuje Garibaldi na vzhodu, zlasti v Vogezih, torej Prusom za hrbotom.

O Metzu se je zadnje dni mnogo govorilo, da se hoče podati. Bazainov adjutant general Boyer se je bil podal celo v glavni kvatir v Versailles. Eni trdě, da pomanjkanje in lakota sili Bazaina na prodajo, drugi so zagotovljali, da je Bazaine z Napoleonom v dogovorih in da ga je preslepila gizdava želja „zvonec nositi“ v svoji domovini. Enakor drugo je neverjetno. Po strokovnjakaških poričilih dobro podučenega dunajskoga lista se more Metz držati še 2—3 mesece, in ker se na Metz ni poskusil še noben naskok, dā ker se niti resno ne oblega, zaukazovala bi že vojaška čast sama francoskemu maršalu, da bi preje z največjo — obupno drzovitostjo skušal siloma predeti oblegujočega sovražnika in tako oditi, nego da bi se strahopetno in sramotno udal.

Kar se tiče druge točke — tajnih dogovorov z Napoleonom —, ima Bazaine morebiti največ poželjenje biti rešitelj svoji domovini, a njegov brat je že izrekel, da maršal Bazaine priznava republiko. Toliko je gotovo, da bi neizogubljivo morala nastati vojska med Francozi samimi, ko bi Bazaine morebiti hotel skušati prejšnjo vlado Evgenino zopet obnoviti in samega sebe

za diktatorja usiliti. A slednje ni verjetno. Res je Francoz kos vse storiti, ne strašiti se najsilovitejše revolucije, kader veliko načelo navdušuje njegovo srce, a da bi iz samega slavohlepta vzbujal državljanško vojsko med domačini samimi, temu Francoz ni kos — torej tudi Bazaine ne. Morebiti se je Bazaine s Prusi pogajal, da bi sebe in svojo vojsko osvobodil, in je bil za to ceno pripravljen žrtvovati trdnjavno Metz; toda ravno ta cena je morala Prusom biti previsoka, ker bi jim bila Bazainova armada ob Loari ravno tako nevarna, kakor pred Metzom. Morebiti pa — in to je najverjetnejše — je hotel Bazaine, ki je odtrgan in odsekana od vsake zveze s zunanjim svetom, po svojem adjutantu le zvedeti, kaj se v pruskom taboru in na bojišči sploh govor, dela in misli, in je v ta namen ponudil nasvete, ki njega niso nikakor vezali, in od katerih tudi ni bilo pričakovati, da bi jih Prusi sprejeli, kakor jih po zadnjih poročilih res niso.

Pariz sam je res še le začel braniti se, a že začetek precej obeta. Če tudi pruska poročila skušajo skrajšati in znižati vrednost napadov, ki so jih Parižani storili na obsadno armado, vendar tudi po tem zniževanja še dovolj ostaja, kar kaže Parižanov pogum in vztrajnost. Pariz je za več mesecev s živežem oskrbljen in slabl letni čas je Francozom tako koristen, kakor Prusom nadležen. Trochu je videti, da je ne le visokumen mož, ampak da ima tudi dosti praktične prevnosti in skušenosti. Toliko napovedani socijalistični nemiri v Parizu konečno se gotovo toliko časa ne bodo uneli, dokler stoji sovražnik pred glavnim mestom. Največemu socijalističnemu razgrajaču je celo Rochefort odpovedal svoje dosedanje priateljstvo.

Do zdaj je učila skušnja, da je izgled glavnega mesta merodajan za vse druge okraje. Leta 1814 in 1815 se Pariz skoraj nič ni branil in to je odločevalo

francosko osodo. Dandanes se Pariz junaško brani in to je prevažno za prihodnje dogodljaje.

Vendar bi najhrabrejša bramba glavnega mesta nič ne koristila, ako bi ne bilo mogoče v južni in zahodni deželi francoski osnovati armade, ki bi prišla Parizu na pomoč. Tudi v tem oziru ne stojé stvari preslabo. Ljudi nikakor ne pomanjkuje, tudi orožja ne. Za zdaj samo še pomanjkuje organizacičnega talenta, ki bode množine vredil in vodil. V vseh okrajih že pridno eksencirajo in manevrirajo. Odločilo bo v tej zadevi le to, ali se bode Pariz toliko časa branil, da bodo nove podporne čete dovolj izvezbane za vojsko.

To tudi Prusi dobro vidi, da se jim je Pariza čem preje tem bolje polastiti. Da bi to odvrnili, hoteli se Francozi poslužiti dveh drastičnih pripomočkov; francosko brodovje je zopet začelo operirati v vzhodnem in severnem nemškem morju; v teh operacijah brodovja do srede decembra led ne more motiti. Brodovje se bode skušalo odškodovati za streljanje na Pariz in bode ravno tako neusmiljeno streljalo na nemška primorska mesta itd. Drug še bolj izdaten pripomoček je ekspedicija Garibaldijeva, ki se bode s precej krepko vojno Prusom za hrbotom sukal in skušal Elzasijo in Lotringijo oborožiti in načuvati proti tujemu usiljevalcu.

To so širje udje sprva omenjene verige; v 4—5 tednih bi francoski vojni moči posebno ne škodovalo, ako poči eden ali drugi teh udov; za zdaj je treba, da vsak ostane cel in kolikor mogoče krepek in vztrajen. Ako se ti udje toliko časa vedo držati, postane vojna dolgotrajna in tudi Prusov se bode lotilo neko čustvo, da vendar stvari niso tako gotove, kakor se sploh misli. Ako pruski vojskovodje že zdaj nimajo gotovega prepričanja, da v kratkem in odločivno zmagajo, potem pač najbolje storé, ako pogojev za pri-

Listek.

Prijateljski dopisi do brata hipohondra.

III.

Draga dušica!

Hätte die Katze Flügel, kein Sperling wär' in der Luft mehr,
Hätte, was jeder wünscht, Jeder, was hätte noch was?

Te vrstice nekega nemškega pesnika, česar imen mi ni več znano, denes stavim na celo svojega pisma. W. Temple je zadovoljnost življenje stavljal na te tri pogodbe: z drajve, mir in lepo vreme. Prvega nimam jaz ni ti, drugega nam ne daja svet in tretja pogodba je v — božji praktiki. Tako za naju ni več mogoče srečno živeti? O pač, če zdravja nimaš, pretrpi bolehnost, in premagaj bolezen z duhom in srecem. Nemec to moč imenuje: Gemüth. Miruna svetu ni najti: Ti, kakor jaz imava opraviti z uradi. Viši nama pišejo: „Euer Ehrwürden, das wohlwürdige Amt wird aufgefördert“, prav po slogu mongolskih oblastnikov; nadleguje naju posebno sedaj zmešani svet, vendar še si znaš dokaj miru okovariti, ako marsiktero „Aufforderung“ deneš ad acta. Vreme, tudi pogodba zadovoljnega življenja, je res letos celo nenanavno, ali brate kljubuj mu!

Skakaj po hiši, ker za turnarja nisi več sposoben, žvižgaj, vriskaj, kadar je zunaj hudi piš in tvoje žilice popuščajo, pojdi na polje po deževji, in poj si pesmico berolinskega snapshudra:

Man kommt und weiss nicht wie
Durch Regen ohne Paraplu.

Če pa ne moreš iz hiše, beri latinsko pol teološkega delo Španjolca Sarassa: „ars semper gaudendi“, in študiraj učeno razpravo Nemca Taubmanna: Was ist zu thun, wenn man auf einer Sonnenuhr gern die Zeit wissen möchte, und doch die Sonne nicht scheint?

Sploh pa ti svetujem, dragi brate hipohonder, sprehabaj se, kadar imaš neugoden dolg čas. Ali vzemi si spremļevalca! Sam obedovati, sam se kopati in sprehabati ni dobro. Ali koga bodem s seboj vzel v svojem kraji, kjer ni nobene inteligentne duše? Vzemi prvo človečjo dušo, dasiravno je butasta; ako ne najdeš človeka, vzemi psička, samo da se zmeniš, in grilov ne lovi! Že stari modrijani so rekli: sam jesti, sam sprehabati in kopati se ne tekne. V slabem vremenu pomagaš tudi gosli, klavir, čopič, ali midva nisva imela sreča v mladosti najini se naučiti godbe in slikarije — vendar v sili ni treba virtuoznosti. Brenkni v brundlico, ali harmoniko, vzemi olovko in risaj možiteljne, in čas Ti tudi prejde v slabem vremenu. Risaj karikature, saj jih imaš dovolj pred seboj iz svojega življenja. Kozula, burkla, žezlo, vse ti daje dovolj predmeta. Prebiraj stare pratike, in našel boš dosti razvedrenja. Skrbi pa še posebno, da dobiš skoro svoje ognjišče. Sicer ga je težko dobiti, in ti nečeš se uklanjati pred mogočneži, in kot pesek z repecem migati pred patroni, vendar ker imaš zasluzenja, apeliraj na to, in čuvaji morale bodo morali, ako so sami moralici, ti dati za stare dni — ognjišče, in ko ga imaš, dasiravno je majhno, zapoj

si z onim kmečkim farmestrom, ki je bil dolže kaplan, nego je sin človekova nasvetu živel:

Beatus ille homo,
Qui vivit sua domo,
Habet bonam pacem,
Et sedet post formacem,
Laudat deum trinum,
Et bibet bonum vinum.

Vendar ne išči si ognjišča v okraji, kjer ne raste: bonum vinum. Zapomni si resnico besed: „Non omnis fert omnia tellus. Z Bogom! Ves Tvoj
'Επιχαρησ.

IV.

Draga dušica!

Iz Tvojega poslednjega spisa vidim, da se Ti bojiš starosti, in da hočeš vedeti, kaj jaz o starosti mislim. Eheu! fugaces labuntur anni! res je, in pomnež nas zapušča, in spanja ni, in prebavlja ne moremo, tudi ni zabavljati, družeb se ogibljemo in gondravost nas obseda, zobje se krhajo in lasje izpadajo, oči moramo iz varžeta jemati, nogovice in hlačice se tresejo in lice se grbanči, podložniki — noge več ne ubogajo, — srce, glavni organ življenja postaja osemkrat manje, — kdo ne bi se bal starih dni! Bridke skušnje življenja storijo mrzlo nam srce, prijateljske zaveze se razvežajo, ko smo zgubili poslednjega prijatelja iz svoje mladosti. V starosti še sem jaz edino našel veselje — Židove, ker vez barantije jih veže na društvo, torej postani barantač, — ako imaš kapitale, ali pa se pravdaj skoz celo življenje kakor starec Kato. Ker pa

Oznanila:
Za navadno tristopne vrste se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " 2krat,
4 " " " 3krat.
več pismenke se plačujejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 30 kr.

hodnji mir ne stavijo previsoko in se zadovolj v vspehi, ktere dosežejo že vsled dosedanjih zmag, in kteri francoskega naroda ne bodo silili do skrajnega: ali Prusa pregnati, ali pa častno umreti.

Dopisi.

—r. **Iz Ljubljane**, 20. oktobra. V narodnih društvih se prične prihodnjo zimo vendarle več življeneja. Dramatično društvo bode razve v gledališči vsaki mesec 1—2krat v čitalnici predstavljalno. Čitalnični odbor zlasti pa se muja živahnost prejšnjih let udomačiti v dvorani, v kterej se je do sedaj edino le plesalo in — plesalo. Pevski zbor čitalnice pod vodstvom g. Valentine dobri napreduje, pristopili so mu tudi učiteljski pripravniki. Želeli bi, da bi se tudi še nekteri drugi gospodje, ki so nekdaj že pevali v čitalnici, udeležili. V Ljubljani, kjer je toliko izvrstnih pevskih moči, se da sestaviti pevski zbor, da bi mu ga ne bilo enacega, pa do sedaj je bilo veliko malomarnosti. „Sokol“-ovi večeri bodo v čitalnični dvorani, ki se ravno sedaj prav okusno lepša. Nemško društvo, pred janškimi dogodbami „Turnverein“, sedaj samo še „feuerscheu“ imenovan, se bo tudi zabavalo na čast, slavo in dobiček g. Ehrfelda. Iz mesta tako nikam ne sme, naj si tedaj zasedena jetra pretrese pri plesu in če bojo posebno dobre volje, naj pošljejo še 100 gld. v Manjco za nemške brate, bo vsaj trgovec Woschnagg — ki nekako ostentivno izpostavlja slovenske trake v svojej štacuni, dobil pohvalo in začudenje, da se germaniški reči v slovenski Ljubljani delajo ovire. Kaj bi pa škodilo, gg. nemčurji, ko bi se spomnili tudi pogorelcov v Postojni? Saj od njih več skupite nego od severne Nemčije! Filharmonično društvo bo imelo svoje priborališče na strelišči ali pa v kazini, ker mu dež. odbor redute ni dovolil. Naši „sportsman“ na čelu neogiblivi g. Doberlet, ktemu je menda spremljevanje mrtvih za dober denar tudi „sport“, napravijo za zimo društvo, ki se bo zabavalo na — ledu. Veliko življenja!

Ljubljanska davkarija ni posebno milosrčna. Pretekli mesec je samo 600 posestnikov rubila,

je to nemoralno, živi v starosti v kraljestvu duhov. Ne misli, da je v starih časih, to je kader si ti bil mlad, vse dobro bilo. Glej da te ne bode zadel spis Horacijev o starcu:

multa senem circumveniunt incommoda,
quærit, et inventis miser abstinet et timet uti,
vel quod res omnes timide, gelideque ministrat.
Dilator, spe longus, iners avidusque futuri,
Difficillis, querulus, laudator temporis acti
Se puer, causor castigatorque minorum.

Cicero je imel prav, da vsaka starost ima svoje veselje. Dedovina (erbija) mladosti je — radost, — starosti pa modrost. Skrbi si torej najpoprej za zdravje duha, in lehko boš prenašal butaro starih let. Skrbi si tudi za stare dni, da dobiš „otium cum dignitate“, tako postane prestop ložejši. Dobro bode za starost, ako si si hranil vsa svoja „pensa“, abecednike, pisma že umrlih prijateljev, celo stare škornje in oblačila. Kako boš se smejal čez pedantizem Hribarjev, kako črez modo tvoje mladosti, ko si z lastovičjim repecem, drugače imenovan: frakom, miglal pred naprejpostavljenimi. Zastopi dobro vrstice Rimljana: Quot annos? annos, quos habeo, Pontice! non me habent. Kar pa človek ne more spremeniti, to naj prenaša potrpežljivo in si gladi — grbavo lice. Misli si: starost je hiša, ki se mora zmirom popravljati, ladija, v kteri se ima luknja za luknjo zamaševati, pipca, ki se mora zmirom snažiti, ako hočeš iz nje kaditi.

Vendar ložje si bodeva o starosti dopisovala, kadar naju bode popadla, sedaj še stojiva v moški dobi in ljubiva domovino in znanosti; tvojo hipohondrijo bi vendar tudi zvraciila — mazzeta, ali te dobijo le — mazzini. Zdravstvuj! Tenez chaus le pieds et la tête, svetuje Motaigne, sedaj pa je že mrzlo, drva pa morava obadva kupovati. Ves Tvoj

Epigamou.

nektere samo zbog 50—60 kr., Janezu Pajku na Studencu je zbog 15 kr. poslala „sekacion“, kar velja v novem denarji 18 kr.! Večina kmetov ne ve, koliko so dolžni, ker davkarji in „frankači“ uradujejo le ustavoverno nemški, in napis pri ljubljanski davkariji kaže, da bi slovenski še à la Trubar in Dalmatin ne znali. Tudi je naša davkarija tako vestna, da celo take tirja, ki so že plačali, exempli gratia, posestnika Janeza Pi-riha na Dobrovi. In pri vsem tem imamo še dolgove v Avstriji!! — G. Dežman zagovarja prijatelja Maliča in njegove jabelko-renegate, ker se je že navadil odpadnik hvaliti. Pa tu mu ne moremo pomagati. G. Malič je v vsej resnici malo dni pred razstavo lepo število jabelk in hrušek od najbolj slovitega pomologa iz Gradca dobil, ki ima svoje posestvo prav blizu glavnega mesta Štajarske. Ta graški pomolog je bivši lekarničar. Želite g. Dežman zvedeti imé? Vam poslužimo. — Društvo delavcev napreduje, k blagajnici za bolne in onemogljih je že čez 90 pristopilo. V nedeljo se bo društvo utrdilo in si vodjo zbral.

Iz Ljubljane 19. okt [Izv. dop.] Ljubljanski Tagblatt, ki ima veselje natanko pobirati po širocem svetu škandale in jih trositi med verno izraelsko ljudstvo, je tudi s posebno radostjo, z nesramno zadovoljnostjo včeraj omenil škandal, kterege je luč inteligenije in kapitala, mameška druhal napravila občespolostovanemu gosp. Hermanu na Ptujem. O tem obširno govoriti ne morem, ker nisem bil tam; vprašam le, kako da zdaj ni spustil ta listč celo krdelo svojih navadnih psov in zaničevanj, ktere ima zmirom pripravljene, ako se ktemu ljubljanskemu mamešku le en las zakrivi, zakaj zdaj ne kliče na pomoč vse briče, žandarje in policaje, zakaj zdaj ne kriči, kje so bajoneti in sablje, kje je orožje, da bi se tacim ljudem, tacim representantom nemške kulture vrnilo z enako mero, zakaj zdaj ne zahteva vešal, na kterih hoče v enacih slučajih viditi druge? O Dragotine, quoque tandem!*

Iz Tržiča 19. oktobra, [Izv. dop.] Prioveduje se nam, da bode železnica od Ljubljane do Belaka kmalu dodelana in se ima že v začetku novembra za rabo občinstva odpreti. Vendar kaj to nas brigaj mi se ne zmenimo čisto nič za to, ker mi nimamo prilične postaje, kajti ona za nas odločena v Podnartu, nam je predeleč od Tržiča, dalje imamo hud klanec v Gobovcah in povrh temu še mitnico v Podnartu.

Ali se bo ta ostarela naprava in brž ko ne edina na skupnih skladnih cestah na Kranjskem, kdej in kdaj odpravila, tega ne vemo. Pa tudi Kroparjem in Kamnogoričanom ta postaja ne bo posebno ugodna, kajti tudi oni imajo preveč daleč do nje.

Kaj pa naši nemčurški bratje Radoljčani? Za časa cesarja Franca I. so hoteli prebivalci v Feldbachu na Štirskem, imeti vsako sredo tržni dan. Po dolgem in modrem zborovanju pošljejo oni najbolj modre može v Beč do svitlega cara. Po prijaznem sprejemu so oni prosili: „Majestät wir bitten um einen Mittwoch.“ (Veličanstvo mi prosimo za eno sredo.) Vladar je njih prošnjo uslušal, ter jim privolil sredo kakoršno vsem podložnikom; oni imajo toraj sredo ne pa tržnega dneva, ker niso zanj prosili.

Skoraj enaka se je zgodila Radoljčanom, kajti najbolj previdni in modri možje, kteri imajo z nami vred Germanijo za svojo boginjo, navezali so brešinj ter vzeli v roke popotni les in odpotovali so v Beč, da bi tam izprosili pri velemogočnem Kljunaču postajo za Radoljco. Akoravno se jim baje ni precej pritrnila železniška postaja, vendar izprosili so jo — ali gotovo so pozabili povedati, kje da bi jo radi imeli, in tako se je zgodilo, da je njih postaja v Lesce prišla. Tam namreč se bere z velikimi čerkami Radoljca-Radmannsdorf. Evo neumnost Feldbacherjev Radoljških! Tako vsaj pripoveduje pravljica.

Kaj posestniki v Lescah k temu porečajo, tega ne vemo; — mislimo da smejo biti zadovoljni in da jim bo tudi všeč, kajti tujec bo imel Lesce za Radoljško predmestje — ali celo za Radoljško novo mesto, ktero se bode v duhu napredka na podlagi narodne

*) Celo „Tagbote f. Untst.“ je obžaloval — na video vsaj — ptujsko neotesanost.

omike od starodavne, nekdaj tudi slovenske Radoljce odlikovalo, tem bolj, ker se ima sklicati (kakor slišimo) tam prihodnje leto velikanski tabor. Ali kam smo zaredili od železnice na tabor!

Tudi postaja v Lescah ne bo splošno zadostila, gledalo se je bolj na tujce, kteri Bled obiskujejo, nego na domače potrebe. Gozdni pridelki, kterih se največ pri Radoljci iz Jelovce izvažuje, se bodo morali celo v Lesce voziti. Tudi od Kranjcev slišimo o njih nezadovoljnosti, ker se bojijo za svojega tržnega dneva veljavnost — vendar to je malenkost. Da tudi Ločani niso in ne morejo zadovoljni biti, to razviditi mora vsakdo, kdor ve, kako daleč oddaljen je njih kolodvor od mesta. Mestu je s tem malo ali čisto nič ustrezeno, popotniki iz drugih krajev pa se bodo morali daleč v stran voziti, in tudi sicer veliko več voznine plačati. Edino posestniki fužin v Javorniku in Savi pa so baje zadovoljni — ker so vsak svoj kolodvor dobili. Sploh pa slišimo pripovedovati, da je pri delu Rudolfove železnice mnogo pomanjkljivosti in napak. Tako je na primer pred kacimi 8 tedni odnesel hlapon neki most pod Javornikom, in pri tej priliki sta bila delavca usmrtena, nekaj drugih zlo poškodovanih. V Radoljci, kjer so nad železnično črto premostili kantonsko cesto in naredili del nove ceste, je most pravi škandal, vreden brat tistega dela ravno te ceste, kterege je meril g. Sovan za časa okrajnega predstojnika Koširja, ki je stal več tisuč forintov, da ne računimo tisuč in tisuč dni tlake. Dalje hudobni ljudje hočejo vedeti, da je v tunelu med Radoljcem in Podnartom 5. ring ali obok od sredetunela proti Podnartu le en čevelj in nekaj čez močen, kar je za tak svet in tako težo kakoršna je ravno oni holme, skozi kterege drži oni tunel, vsakako premalo. Koliko je na tej govorici resnice, tega ne vemo — upajmo, da to ni res, in da bo dotično vodstvo, to kot nerensko zavrnilo. Ne omenimo drugih malenkosti, ktere se bodo gotovo sčasom odstranile, moramo vendar povedati, da tudi v Medvodah je most tak, da se lomi že kamen za novega, kajti ta je prav „miserable“, kakor se je izrazil dotedni mojster zidarski, — kteri je delo za novi most prevzel. Kako se bo na tej potezi enakopravnost naša spoštovala tega, denes še ne moremo določiti. Upamo, da se bo storilo kar je prav — vendar nas tudi ne bo iznenadilo, ako bi bilo po starji blženi navadi — kajti mi smo na vse že navajeni, dobro poznajoč višje gospode na merodajnem mestu.

Nikakor pa se ne dá tajiti, da je na tej črti, ktero smo videli od enega konca do drugega, mnogo krasnih stavbarij — in en par velikanskih mostov, prav po amerikanski šegi — tako so tudi kolodvori v jako krasnem okusu zidani, tudi gre ta črta skoz najlepši in najbolj romantični del naše slovenke domovine.

Iz Zagreba 20. okt. [Izv. dop.] Od kar so na Francoskem republiko proklamirali, postali so tudi naši Starčevičanci republikanci. Popreje so mislili, da jim bode Napoleon do velike hrvaške države priporočel, ter iz nje za svojega bratiča princa Plon-Plona sekundogenituro naredil. Denes pa ko vidijo, da je pruski Tamerlan francoskega Bajazida v krletku vlovil, postali so naenkrat republikanci in oboževatelji Gambette. Sicer stoje vse naše stranke brez razločka s svojimi simpatijami v francoskem taboru, tako trdo pa vendar nobena ne kakor Starčevičanci. Zmerom očitnejše se kaže, da hočejo Starčevičanci na slovanskom jugu ono igro igrati, ktero Poljaki na slovanski severu igrajo, in ki se v malih besedah glasi: sovratšvo slovaustvu! — Kakor Poljaci za podiši se imajoč veliko Poljsko zahtevajo mnogo tega, kar ni njihovega n. pr. vse Maloruse in Litvane, ravno tako zahtevajo Starčevičanci za stvoriti se imajoč Velehrvatsko državo mnogo tega, kar ni njihovega: Slovence, *) Srbe in če mogoče tudi Bolgare. Kakor Poljaci o slovanski solidarnosti in vzajemnosti ne besedice slišati nečejo, ravno tako tudi Starčevičanci ne. Z imenom „Slavo-Srb“, kterege so oni sami izmisli, psujejo narodnjake. Kakor so Poljaci od nekdaj svoje oči na Pariz obračali, in svoja ušesa na vse ogle Tuillrij nastavljal, čakajo kaj jim bode sfinksa Napoleon rekla, ravno tako, se ve da v stotero manjem razmerji, tudi Starčevičanci. Skoraj se bo

*) Vredništvo našega lista je svoje mnenje v tej zadevi izreklo v zadnjem listu.

Vredn.

moglo reči, da ta stranka s svojimi zveriženimi idejami začenja, kar se pravi, zanimiva postajati. Pri prihodnjih volitvah za sabor se bo pokazalo, v koliko so se njene ideje v narodu večimile, koliko javnega mnenja je njenega, in sploh koliko v političnem boji premore. Kar Starčevičjancem zelo škoduje, to je razen njih sovraštva vsega slovanstva, njih solidarnost z Magjaroni, tako da je sumnja celo opravičena, da Starčevičjanci niso nobenega, in ampak le pokorni sluge Magjaronstva. Kdaj god, in kjer god je Kain magaron po Abelu narodnjaku tolkel, tam mu je tudi „kompare“ Starčevičjanec pomogel. Sicer je pa vse dosedanje dejanje in nehanje Starčevičjancev imelo na sebi značaj Katillinarske krvne zavrote. Glasila javnega Starčevičjanci denes nimajo nobenega, oni samo še v brošurah „delajo“. Zvezan bi se sicer rad geriral, da je Starčevičjanski organ, pa to je samo krinka, pod ktero bi rad svoje pravo lice, svojo odvisnost od Raucha zakrival; pa zakrivlja si lice, razgali si na drugej strani magjarsko kopito. Tudi „Sloga“ si Starčevičjanci za propagando svojih idej časih izposojujejo. Ta naša „Sloga“ denes nima nobenega strogomejnjega programa. Starčevičjancem se je do sedaj bolj prijazna nego sovražna kazala. Z narodnjaki bi se rada pomirila, če bi ti le hoteli za banstvo Lacike Pejačeviča, njenega bogatega major-domusa, se potegovati. Najraje bi pa po Rauchu, tek-mecu grofa Pejačeviča, če že ne udarjala, pa vsaj krcala, pa se le prav ne upa, boji se, ka je ne bi Rauch tako brevi manu vrat zavil.

Kar „Slogi“ manjka, to je: bolje vredništvo. Njeni članki so večom stranom tako brez vsega duha, da niso za prebaviti. Lastnih izvirnih misel nima, in če kakor slepa kokoš časih kako novo vehavo izmisli, jo gotovo na napčno mesto postavi. Poleg tega siromaštva domačega dušnega blaga, kopira izposojene misli na tako nespreten način, da se človeku ta dušna militavost mili. Sedanji njen vrednik Pavišič si sicer prizadeva po svojej vnanjej prikazni oponovati, pa se le smešnega dela. Če na njegovej črnožametnej surki ne bi vrbcev bilo, in če hrke ne bi po magjarski v viške sukal, bi človek mislil, da je brst kake starovenecijske „nobile“-familije. Pavišič je denes samo še „objectum foppabile“ zagrebških intelligentnejih krogov. Bolj ko perirora, bolj ko svojo politično modrost kazati hoče, bolj se mu v lice smeji. Nekter človek ima to nesrečo, da mu pamet nikdar ne dozori, in take vrsti človek je . . . Siromaček!

Narodnjaška stranka začela se je, kakor pri Čehih in Slovencih na stare in mlaude cepiti. Stari narodnjaki žele političen savez s Magjari, seve da savez inter pares; — mladi narodnjaki pa nobenega, ter hočejo solidarno postopati s srbsko, česko in slovensko narodno opozicijo. Denes je mlada narodnjaška stranka sicer še embrio, ali klica je v rodno zemljo položena, in — iz malega raste veliko.

Kakor je „Slov. Nar.“ že povedal, prestavljen je profesor Ivan Macun iz Zagrebške na gimnazijo v Gradec. 18. t. m. nas je zapustil. Mi mu želimo, da bi v Gradcu našel ugodnejše loknosti v svojem poklicu, nego so bile tiste, ki so ga v Zagrebu pri denašnjih naših homatijah obdajale. Poštenjaku narodnjaku, služečemu denes na Hrvaskem, ni ena ampak dvo na moka. Vsak je Rauchu pod nožem, kadar se mu zvidi, pa pehne, in po njem je. Zavolj tega gosp. Macunu na njegovem premeščenji srčno čestitamo. Zagrebška gimnazija zgubila je v njem silo, ki jo nadomestiti denes faktično ni v stanji. Macunovo premeščenje podteknilo je tudi druge tukajšnje slovenske profesorje, da so, ali že v Cislajtanjijo prosili (do zdaj dva), ali pa to ob prvej priložnosti storiti namerjavajo. Šolskim deželnim svetovalstvom na Slovenskem pa naj bo resno na srce položeno, naj to priložnost ne zamude, ter se naj podvizejo, da domače sinove zopet nazaj v domovino dobe. Kaj bo pa s tukajšnjimi srednjimi učilišči, če slovenski profesorji odidejo, to bog ve. Od kodi profesorje vzeti, ker jih nikjer v zalihi (vorrath, überfluss) ni. Denes je konsum iteligencije na Hrvaskem mnogo veči, nego je produkcija iteligencije. Kamo pridemo na tak način, za božjo voljo! —

Iz Dunaja, 21. okt. [Izv. dop.] Delavn, hitri in na vse misleči so ti Prusi, to se jim mora priznati. Še sivec „heldengreis“ ni praga pariških Tuljerij prestopil, da bi tam pogodbo miru med kupi mrtvih Francozov in svojih ljudi podpisal, že Bismark misli, kako bi naglo rešil nemško vprašanje, nemško zedinjenje pod prusko pikelhaubo. Tekajo nemški diplomati v tabor pred Pariz, depeše leté sem ter tje, zares čudenja vredno: Bismark kuje železo, dokler je gorko, ne pusti južnim Nemcem časa, da bi se premislili. Dokler je vojska zbrana, dokler ne vidijo, kako revo in zadloga so zasluzili: mora vse gotovo biti. — Zares, Slovanje nimamo vzroka in ne godí se nam, Pruse, ki so vse prej, nego hvale vredni, hvaliti, a ti diplomati svoje rokodeljstvo umejo, to imponira tudi nasprotnik.

Ko bi pri nas pošten avstrijsk državnik bil z enako energijo, kje bi bila Avstrija! A njih ga včeraj je naš oktoberski diplom star že deset let, pa še vedno v povojih leži, ni ga, kteri bi ga v življenje obudil.

Pruski častniki priznavajo, da so tifus, Bazaine in pomankanje spanja trije hudi sovražniki. Pa če bi tudi v tem telegramu ne bilo resnične besedice, vendar ne more tako brez vsega biti poročilo, ki ga je „Pol.“ dobila iz Monakova. Po tem bi bil general Werder 21. t. m. telegrafiral pruskemu glavnemu kvartirju: „Od včeraj sem je popolnoma morala prenehati vsaka komunikacija med menoj in Epinalom ter med Epinal Luneville. Telegrafi so cele ure daleč čisto zginili, železnice so na blizu 100 mestih čisto razkopane in šine pometane v Mozeljo. Temu razdjanju je to krivo, da je velik oddelok posade v Belfortu sporazumljeno z ljudstvom in mnogimi tisoči prostovoljcev marširal proti našemu levemu krilu. To sem o pravem času zvedel, sem nehal napredovati in začel paziti na sovražno gibanje, ki pa je bilo le navidezno, tako so prostovoljci dosegli svoj namen brez veliko težave. V mestu razpostavljeni straže so večidel ujeti, nekoliko jih je v boji ubitih. Vsled tega sem moral svoje operacijo prenehati.“ Vsakako je razvidno že iz tega, da se je jelo Francozom bolje, Prusom pa slabe goditi.

Politični razgled.

Česka državopravna opozicija je izdala kratek, na jedernast oklic na „narod česki“, v katerem se priporočajo slednji kandidati za neposredne volitve. Za Prago: Hanke; za druga mesta: dr. J. Gregr, dr. Prachenský, dr. W. Grünwald, dr. K. Mattuš, dr. A. Schmidt, dr. K. Roth, dr. A. Porák, E. Tuschner; za kmečke srešnje: dr. St. Kodym, dr. P. Trojan, W. Platzer, dr. K. Klaudy, dr. L. Rieger, dr. K. Sladkovsky, K. baron Villani, W. Zeleny, dr. E. Gregr, F. Urbanek, dr. F. Brauner, dr. J. Škarda, O. Zeithammer. V oklicu bremo: „Kakor vselej dozdaj bodeš se tudi takrat odlično skazal po složnosti in nezlomnosti Svojega političnega prepričanja, po Tvoji neustrašljivosti in neomagljivosti v izvrševanji svojih političnih pravic. Ti ne bodeš dopuščal, da bi se količaj smelo oškodovati državno pravno Česke dežele in česke krone! — Ti bodeš pokazal, da Te Tvoji nasprotniki ne utrudijo, da Ti ne morejo uspešno nasprotovati?“ V oklicu ni nič izrečeno, ali pojdejo izvoljeni v državni zbor ali ne.

Francoski viri poročajo, da je Angleška v Berlinu in Toursu predložila neke pogoje za prihodnji mir in da dela v porazumljjenji z Avstrijo in Italijo. Tudi Rusija bi hotela delati v enacem smislu, pa sama zase brez zveze z drugimi vladami.

Garibaldi je bajě že osnoval oddelke ljudske vojske v Vogezih. Med prostovoljci je bajě 2 batalijona Italijanov pod vodstvom Menotti Garibalija.

Piše se, da se je Turčija zvezala z Grško v ta namen, da bi se ti državi skupno branili proti vsaki vlasti, ki bi hotela v orijentu vojskovati se.

Z bojišča dohajajo poročila, kakor so dohajala od začetka. Francozi hvalijo svoje vspehe, Prusi svoje, posebno odločivnega pa še ni znano. Prusi ravno niso mogli posebnega doseči, če mora kralj kraljici brzojavljati, da so Prusi odvrnili majhen francosk naskok iz Pariza. Drug pruski telegram poroča o enakem naskoku iz Mont Valerien, babnje se da so Francoze zavrnili nazaj. Čemu to bahanje? Francozi bi itak sami šli v trdnjava nazaj, kader dosežejo svoj namen. Po tretjem pruskiem telegramu so Prusi pri Soissons ujeli 99 častnikov in 4633 mož, 128 topov, 70.000 granat, 3000 centov prahá, vojno blagajnico z 92000 franki in bogat magazin ene divizije za na 3 meseca. Vse to se bode moralno še potrditi, za zdaj je menda vse pretirano.

Enako pretirano je menda francosko poročilo, ki se je iz Toursa poslalo po svetu in se glasi: 14. t. m. je Bazaine s 80.000 možmi napadel Pruse, jim uničil 26 batalijonov in 2 konjiška polka, je razdel plavže in cerkev v Ars-u, in je sovražniku odvzel 193 vozov živeža in streljiva. Vojake obsadne armade morajo večkrat zamenjavati, ker Bazaine s slepilnimi napadi vojake jako utruja. Bazaine daje vsako drugo uro znamenje k napadu in začne streljati z topovi. S tem sili Pruse, da morajo biti vedno na nogah in pazljivi.

Razne stvari.

* (Vabilo.) Slovensko politično društvo „Soča“ bo imelo občni zbor v Gorici dne 3. novembra ob 11. uri predpoldne v novem stanovanji čitalnice, to je v Benovi hiši nasproti c. kr. okrajne sodnije pri Sv. Antonu. Na dnevnem redu bodo slednje točke:

- 1) Poročilo o dosedanjem odborovem delovanji.
- 2) Račun društvenih dohodkov in stroškov novega leta.
- 3) Volitev novega predsednika in odbora.
- 4) Predlogi posameznih družbenikov.

Vabijo se prav uljudno p. n. gospodje družbeniki, da se udeleže zборa v prav obilnem številu.

V Gorici dne 18. oktobra 1870.

Odbor „Soče.“

* (Slovenčina v časti pri Nemcih.) V „Tagesp.“ beremo: „Gre govorica, da se bode izpraznjena služba višega državnega pravdnika v Gradcu podelila dunajskemu državnemu pravdniku g. Schmeidelu. V tukajšnjih juridičnih krogih ne hoté verovati tej govorici, ker g. Schmeidel ni zmožen druzega deželnega, t. j. slovenskega jezika, kar bi bilo protivno postavnim določilom.“ To je že vendar sleparja največe mere. G. Schmeidel je prvič na slabem glasu, ker je na Dunaji strogo postopal proti novinarstvu, drugič bi graški „juridični krogi“ najraje enega iz svojega kroga potisnili na mesto višega državnega pravnika. Izgovor zarad nezmožnosti v slovenskem jeziku je grda hinavščina, ker se graškim „juridičnim krogom“ do zdaj še nobenkrat ni oglasila njih „juristična“ vest, ko so se proti „postavnim določilom“ nastavljali ne le v Gradcu, ampak sredi med Slovenci viši in niži uradniki, ki slovenčine s kratka niso bili zmožni, ali so jo lomili in jo lomijo, da se je Bogu smiliti.

* (G. dr. Vincenc Kljun,) dvorni svetnik itd. Na Dunaji teče zdaj pred kazensko sodnijo konečno obravnavanje zarad velike goljufije. V tej pravdi je bil zaslišan svedok, ki je o „verwaltungsrathskem“ in „direktorskem“ delovanju našega Kljuna take goropadne stvari pravil, da se zdaj njegovi tovariši dvorni in ministerijalni svetniki posvetujejo, kaj jim je storiti proti takemu tovarišu. Menda vendar ne bodo dalje hoteli z njim vred služiti? Kaj porekó kranjski veliki posestniki k svojemu zastopniku, česar „židovstvo“ zdaj paradiira po vseh novinah?

* (Palemško!) Iz peresnega boja, ki se je zavoljo oslove sence Vodnikovega rokopisa vnel, zvedamo, da naša ljuba slovenska „Matica,“ prvi zavod za razvoj slovenčine, z ljubljansko sodnijo po nemški vodi svoje pravde! To se bere v zadnjih „Novicah.“ Sicer se v to stvar ne mešamo. Opomba pak je prav blizu, da če Matica in njeni odvetniki ne varujejo svojih narodnih pravic, kako jo bo naš kmet, ki si zna menj pomagati. Naprej?

Dunajska borsa 24. oktobra.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	57 fl 15 kr
Enotni drž. dolg v srebru . . .	66 " 80 "
1860 drž. posojilo . . .	93 " 10 "
Akcie narod. banke . . .	7 " 15 "
Kreditne akcije . . .	256 " 70 "
London . . .	122 " 90 "
Srebro . . .	121 " 75 "
Napol . . .	9 " 84 "

Cenejše kakor pravo zlato,

pa lepše in elegantnejše je od prof. Rheina iznajdeni zlahtni metal

Rheinovo zlato,

ktero se edino in samo izdeluje v fabrikah

TRAUGOTT FEITEL-NA.

Iz tega novega metala, Rheinovo zlato imenovanega, izdelani kinč nepotreben dela pravi kinč, ker ta novi fabrikat gledé barve in oblike nič ne zaostaja za pravim, pri tem pa velja le $\frac{1}{4}$ del, kar se pri pravem kinči računi samo za njegovo izdelovanje. Še strokovnjake naš kinč lahko moti, tako natanko je ponarejen.

Koravdast kinč, od pravega ne razločljiv, zapestnik in uhani f. 1.50, ovratni kinč f. 1.20, veča rešta koravd f. 3, velik zapastnik z uhani f. 2.50.

Granatov kinč: 1 zapestnik 50 kr., veči 80 kr., uhani 50 kr., veči 80 kr.

Cela garnitura iz Rheinovega zlata, zapestnik, uhani z granatovim ali koravdastim kinčem, ali brez tega za basensko ceno 40 kr.

Najnovejši kinči!

Moderno, lepo, cenó, kakor pravo zlato, nikdar ne otemni, motljivo ponarejeno kamenje, krasena emajl!

Zapestniki, fino po kr.: 40, 60, 80, f. 1.

Uhani, fino po kr.: 50, 80, f. 1.

najfinejši po f. 1.50, 2, 2.50.

Cele garniture, zapestniki in uhani 80 kr., f. 1.20, 1.60,

najfinji, f. 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 5.

Narokvica, fino po kr.: 50, 80, f. 1; najfinejši po f. 1.50,

2, 2, 3.50.

Ogrljaj, najfinejši po kr. 90, f. 1.20, 1.50.

Medalijoni, fini po kr. 20, 40, 60; najfinejši po kr. 80,

f. 1, 1.50.

Glavniki z Rheinovim zlatom oplatičeni, kr. 80, f. 1, 1.50,

2, 3.

Prstani s ponarejenim zlahtnim kamenjem, kr. 80, 40, 50,

60, 80, f. 1.

Urne verige, krasne, za gospode kratke, kr. 50, 80, f. 1,

1.50, 2.

Urne vrige, take, za gospé, f. 1.90,

" " dolge, venecjanskega lica, f. 1.40, 1.80, 2.

Naprsne igle za gospode, kr. 20, 40, 60, 80.

Predrajene gumbe kr. 10, 15, 20, 30.

Zapestničke gumbe, kr. 20, 30, 40, 60, 80.

Zavratničke gumbe, kr. 5, 10.

Cele garniture gumb, jako fino, elegantno, kr. 50, 80, f. 1.

Malosti z kuri, krasno sestavljeni, kr. 68, 80, f. 1.

Riegerjevi prstani, pravo srebro, emajlirano

in dobro pozlačeno z udobjljivenim napisom: "Nedejme

se!" potem "Sokolski" prstani, ravno tako z vpisom:

"Na zdar" samo f. 1.

13 lot punc. srebrna urna veriga, vogni pozlačena, kratka,

3 f. 50 kr., 4 f., dolga f. 6, 7.

13 loti sreberni medalijoni, vogni pozlačeni, punsirani,

f. 2.50, 8.

Vedno dušček kinč, iz indijskega zelišča, ki

vedno obrani svoj naravni kinč in je vsakako neprecenljiv in obče priljubljen. Ako dama ž njim stopi v sobo,

napolni jo vso z vonjavjo.

Zapestnik 50 kr. do f. 1, 1.20., 1.50.

Uhani, 80 kr. do f. 1, 1.20., 1.50.

Ogrljaj, kr. 60, 80 do f. 1, 1.50, 2, 2.50.

Narokvica, kr. 40, 60, 80 do f. 1, 1.50.

Tudi malo premožen človek lahko je s sreber-

nine! Najlepše, najprikladnejše darilo in vse garanti-

ramo.

Noži in vilice iz kineškega srebra, angleška

klinja 90 kr., žlica 60 kr., žličica 30 kr.

Etui s 6 noži, 6 vilicami in 6 žlicami, iz-

borno, krasno darilo samo f. 12 !!

Izklučljiva last in zaloga slovanske kupčiske hiše

Traugott-a Feitel-na

na Dunaji, verlängerte Kärntnerstrasse, Nr. 57, Kärntnerring Nr. 2.

Miha Truden,

(3) trgovec v Trstu,

kupuje za gotove novce po primernej ceni: fižol, oves

maslo in druge domače pridelke; a prodaja ravno tako

tržaško blagó, kakor: kavo, grozdje (cibebe, vajnprle),

laško olje, sol, petroleum itd.

Kmetijski pomočnik (Ökonom),

neoženjen se od 1. januarja prihodnjega leta z dobro plačo v službo vzame. Na teiste, kateri v vinoreji in živinozdravstvu skušnje imajo, se bo posebno oziral. Spričala naj se pošljejo na Trebansko graščino pošta Trebno (Treffen) na Kranjskem. (2)

(5) Papirji, obiskalnice, pečati in druge pisne priprave,

najbolje blago po sledeči preniski ceni.

Francoski papir za pisma

v ktero se zastonj vtisne vsako ime, črke in krone.

100 listov osmike, fini, beli gld. — kr. 45

100 " angl. rebrastega ali liniranega 65

100 listov rebrastega v vseh barvah 75

100 listov četvorke, fini, beli 85

100 " angl. rebrast in liniran 1 —

100 listov, zavitkov, osmerke, beli 50

100 listov, zavitkov, osmerke, rebr. močan papir 50

100 listov, zavitkov, pisanih rebrastih 55

100 listov, zavitkov, znotraj ostekljenih 60

100 listov, zavitkov, za četvorko, rebr. močan papir 65

Dve lepi črki s krono v običnem barvitiku veljati na 100 listih 30 kr., za 100 zavitkov 30 kr.

100 obiskalnic

na dvojno lakiranem papirju, najfinejši kamnotisk, najnovejše pismenke, 1 gl., ravno take, fineje, s črnim tiskom 50 kr.

Jeklena peresa

Regulator-peresa za vsako roko in pa-

pir, 12 peres kr. 24

12 angležkih, najboljših 12 vrst 10

12 ducentov (1 karton) omenjenih vrst 80

12 zavarovani 80

1 ducent vavčukastih peres, po svoje

izvrstnih 10

1 ducent svinčnikov, dobrrib, kr. 10, 15, 25,

35, 45.

1 ducent peresnih ročajev, kr. 10, 15, 25, 30.

Jako spreti so novi mašinski svinč-

niki: ni jih treba ostriti, tudi se ne lomijo,

1 svinčnik v les vdelan 10 kr., v kost 15 kr.,

1 svinč. s peresnim ročajem in nožem 90 kr.,

1 kapsula s tekočino za 3 mesece 10 kr., 1

kos union-radir-gumi za svinec in tinto 5 kr.

Najlepše izrezani pečati s

krasno pisavo. 1. pečat z 2 črkama s

finim držalom 50 kr., krona velja 30 kr., cela

imenoma po ceni.

Preše za visoko iztišenitisk

z imenom lepo delane f. 2.80, 3.50.

Stampilije s kositarjevo škatlo,

mastjo in ščetom 4 f. 50.

Najnovejše stampilije samo oma-

kainice napravijo 1000 iztisov, ako se ma-

šina samo enkrat namoti, najprikladnejše za

pisarne in urade, 1 šk. z najfinijem izrezom 6 f. 50.

Nepokončljive elastične tablice za računanje po 5, 10, 15, 20 kr.

Najlepše karte za godin gratu-

lacijske, krasno izdelane po 5, 10, 15 kr.,

posebno lepe z vedno dišečo blazinico po 20,

30, 40, 50 kr.

Pisne mape

majhne, osmerne brez oprave s zaporo f.

1.20, 1.50, 1.80. Take z vso opravo po f. 2,

2.50. Zunaj in znotraj umetno izdelane po f. 3.50, 4, 4.50. V veliki četvorki brez oprave po f. 1.80, 2.50, z vso pisno opravo po f. 3,

3.50, 4. Umelno izdelane po f. 4.50, 5, 5.50.

Pečatne marke za pisma, ktere so za-

rad svoje priročnosti, cene in varnega zapi-

ranja bolje, nego oblati in vosek, najlepše

delo z vsakojako firmo, grbom, imenom, mo-

nogramom, 500 mark po gld. 1.20, 1000 mark

gld. 1.80.</